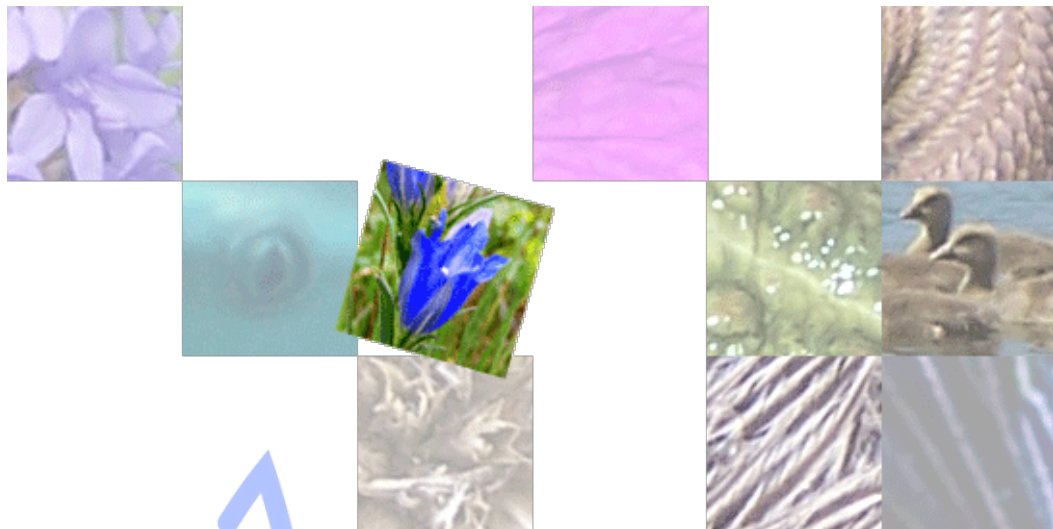

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Nader onderzoek flora en fauna

Olsterkampweg te Olst

Nader onderzoek flora en fauna

Olsterkampweg te Olst

Oprachtgever	Woningstichting SallandWonen
Contactpersoon	de heer T. Reimert
Projectnummer	18065
Datum	25 oktober 2019
Auteur	ing. J.H. Gunnink
Goedgekeurd door	ing. H.H.J. van der Burgt
Wijze van citeren	Gunnink, J.H., Nader onderzoek flora en fauna Olsterkampweg te Olst. <i>ECOquickscan</i> , ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Loo, 2019.

Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus.

ECOquickscan ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

't Grieth 10 | 6924BJ Loo (Gld) | T (0316) 849390 | M (06) 12 97 16 80 | haico@ecoquickscan.nl | www.ecoquickscan.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen	1
1.3	Leeswijzer	2
2.	WETTELIJK KADER	3
2.1	Soortenbescherming	3
3.	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
3.1	Vleermuizen	4
3.2	Jaarrond beschermde vogels	5
3.2.1	Huismus	5
3.2.2	Ransuil	5
4.	RESULTATEN	6
4.1	Vleermuizen	6
4.1.1	Foeragegedrag	7
4.1.2	Vaste vliegroutes	7
4.1.3	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	7
4.1.4	Paarverblijfplaatsen	7
4.1.5	Winterverblijfplaatsen	7
4.2	Jaarrond beschermde vogels	8
4.2.1	Huismus	8
4.2.2	Ransuil	8
5.	CONCLUSIE	9
5.1	Beschermde soorten	9
5.2	Consequenties	9
5.3	Aanbevelingen	10

Bijlagen

Bijlage 1	Literatuurlijst
Bijlage 2	Wet natuurbescherming
Bijlage 3	Gebiedsfuncties voor vleermuizen

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In Olst (gemeente Olst-Wijhe, provincie Overijssel) is aan de Olsterkampweg 3 t/m 41 de ontmanteling (sloop) en nieuwbouw van een aantal woonblokken beogd. In het kader van de voorstaande beoogde ontwikkelingen heeft Woningstichting SallandWonen, op basis van een eerder uitgevoerde quick scan flora en fauna (Gunnink, 2018), aan ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* verzocht een nader onderzoek uit te voeren naar vleermuizen (met name naar gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger) en huismus. In het voorliggende rapport worden de resultaten en conclusies van dit onderzoek weergegeven.

1.2 Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen

Het plangebied aan de Olsterkampweg ligt aan de rand van de bebouwde kom van Olst. In het westen stroomt de IJssel en in het oosten ligt de spoorlijn Deventer - Zwolle met daarlangs bedrijventerreinen. Ten noorden en westen van het plangebied liggen woonwijken met in het noordoosten Station Olst. Direct ten zuiden van de Olsterkampweg ligt een nieuwbouwwijk van twee á drie straten, iets verder weg liggen de woningen van Vereniging Aardehuis Oost-Nederland.

De wijk waarin het plangebied ligt kent een open structuur en bevat groene elementen in de vorm van solitaire (laan)bomen, kort gemaaide bermen en beplante (voor)tuinen. De locatie ligt tussen de Joke Smitlaan en Jan Schamhartstraat met de Olsterkampweg als zuidelijke grens. Binnen het plangebied staan woningen die, gezien de bouw en de kaartinformatie van provincie Overijssel, dateren uit de jaren 50. Het betreft lage woningen met relatief grote, groene tuinen en voortuinen die veelal ook beplant zijn. Het dak is bedekt met vlakke dakpannen. Aan de rand van het plangebied staat een grote conifeer en in minstens één tuin is een vijver aangetroffen.

Ligging (rood) van het plangebied (luchtfoto: Google Earth).

Links een indruk van de groene tuinen en rechts een indruk van de woningen.

Indrukken van de daken; links een scheve dakpan en rechts een kopgevel met schoorsteen en loodslabben.

Binnen het plangebied is ontmanteling (sloop) en nieuwbouw van de woningen beoogd. De planning is dat januari 2021 de werkzaamheden starten.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de natuurwetgeving. Hoofdstuk 3 gaat in op de toegepaste onderzoeksmethode(s). De resultaten van het onderzoek komen aan bod in hoofdstuk 4. In de conclusies, beschreven in hoofdstuk 5, wordt duidelijk wat de consequenties zijn naar aanleiding van het onderzoek.

2. WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) en het Natuurnetwerk Nederland. Soortenbescherming is geregeld in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. In bijlage 2 is een uitgebreidere toelichting opgenomen bij de soort- en gebiedsbescherming zoals opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Het nader onderzoek naar vleermuizen en huismus voor het project Olsterkampweg te Olst is uitgevoerd in het kader van hoofdstuk 3 (soortenbescherming) van de Wet natuurbescherming.

2.1 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming bepalend. Soortenbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten en nationaal beschermde soorten. Van de nationaal beschermde soorten kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan (algemeen voorkomende) soorten.

Het beschermingsregime is verschillend voor zowel de internationaal beschermde soorten (vogel- en habitatrictlijn soorten) als de nationaal beschermde soorten.

Tevens kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht, zowel voor soorten als hun (beschermde) leefgebied.

3. ONDERZOEKSMETHODIEK

Het inventariseren van flora en fauna gebeurt, indien beschikbaar en toepasbaar, aan de hand van protocollen of 'vaste' inventarisatiemethodes. Deze methodes leiden vaak tot een goed beeld van de te onderzoeken soort of soortgroep in het plangebied. Indien mogelijk wordt dan ook volgens deze breed geaccepteerde onderzoeksmethode(s) geïnventariseerd. Hieronder wordt per soort of soortgroep de onderzoeksmethode(s) weergegeven.

3.1 Vleermuizen

Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol voor het inventariseren van vleermuizen (afgekort "vleermuizenprotocol") dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. In het vleermuizenprotocol worden verschillende onderzoeksperioden onderscheiden naar de verschillende functies (zie bijlage 3) dat een gebied kan hebben voor vleermuizen. Binnen het plangebied is onderzoek uitgevoerd naar kraam- en paarverblijfplaatsen. Het onderzoek naar kraam- en paarverblijfplaatsen geeft ook inzicht in andere mogelijk belangrijke functies van het plangebied voor vleermuizen.

Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector (een apparaat dat ultrasone vleermuisgeluiden omzet in voor het menselijk oor hoorbare geluiden). Met meerdere personen (uitgerust met een Petterson D240x) is op 20 mei, 28 mei, 1 juli, 19 augustus en 16 september 2019 onderzoek gedaan naar kraam- en paarverblijfplaatsen. Het onderzoek heeft zowel rond zonsopgang (ochtendonderzoek) als rond zonsondergang (avondonderzoek) plaatsgevonden. 's Ochtends wordt voornamelijk gekeken naar zwermgedrag nabij de verblijfplaats. In de avond wordt gekeken naar uitvliegers en tijdens het paarseizoen wordt geluisterd naar roepende mannetjes vanuit of in de nabijheid van de verblijfplaats.

Weersomstandigheden

Onderzoek naar vleermuizen is sterk gebonden aan weersomstandigheden, als het bijvoorbeeld hard waait of de temperatuur te laag is verlaten vleermuizen hun verblijfplaats niet. Hieronder staan de weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek. Het onderzoek op 19 augustus en 16 september 2019 is in combinatie met een ander project uitgevoerd waardoor deze rondes langer duurden.

Datum	Tijdstip onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Onderzoeksomstandigheden
20-05-2019	21:25 - 23:34	16 °C	2 Bft	Optimaal
28-05-2019	03:22 - 05:36	10 °C	1 Bft	Optimaal
01-07-2019	21:46 - 00:01	18 °C	1 - 2 Bft	Optimaal
19-08-2019	21:52 - 00:55	11 - 14 °C	1 Bft	Optimaal
16-09-2019	20:40 - 23:43	10 - 14 °C	0 - 1 Bft	Optimaal

Weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek naar vleermuizen.

3.2 Jaarrond beschermde vogels

3.2.1 Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus is uitgevoerd conform de richtlijnen voor onderzoek zoals beschreven in het 'Kennisdokument Huismus' van BIJ12, versie 1.0, juli 2017. Op 2 april en 1 mei 2019 is gekeken naar in- en uitvliegende vogels, territorium- en nestindicerend gedrag, sporen (poepjes, nesten, etc.) en de aanwezigheid van jonge vogels in het gebied.

3.2.2 Ransuil

Het onderzoek naar de ransuil is gelijktijdig uitgevoerd met het onderzoek naar vleermuizen en een apart bezoek op 8 maart 2019. Tijdens dit onderzoek is gekeken naar de aanwezigheid van de ransuil zelf (volwassen vogels), sporen en is geluisterd naar jonge ransuilen. De bedelroep van jonge ransuilen is namelijk van verre hoorbaar. Tijdens het onderzoek zijn tevens geluiden van ransuil afgespeeld om een reactie uit te lokken. Het onderzoeksgebied van de ransuil betrof met name Olsterkampweg 41 en de directe omgeving. Op dit adres staat een grote conifeer.

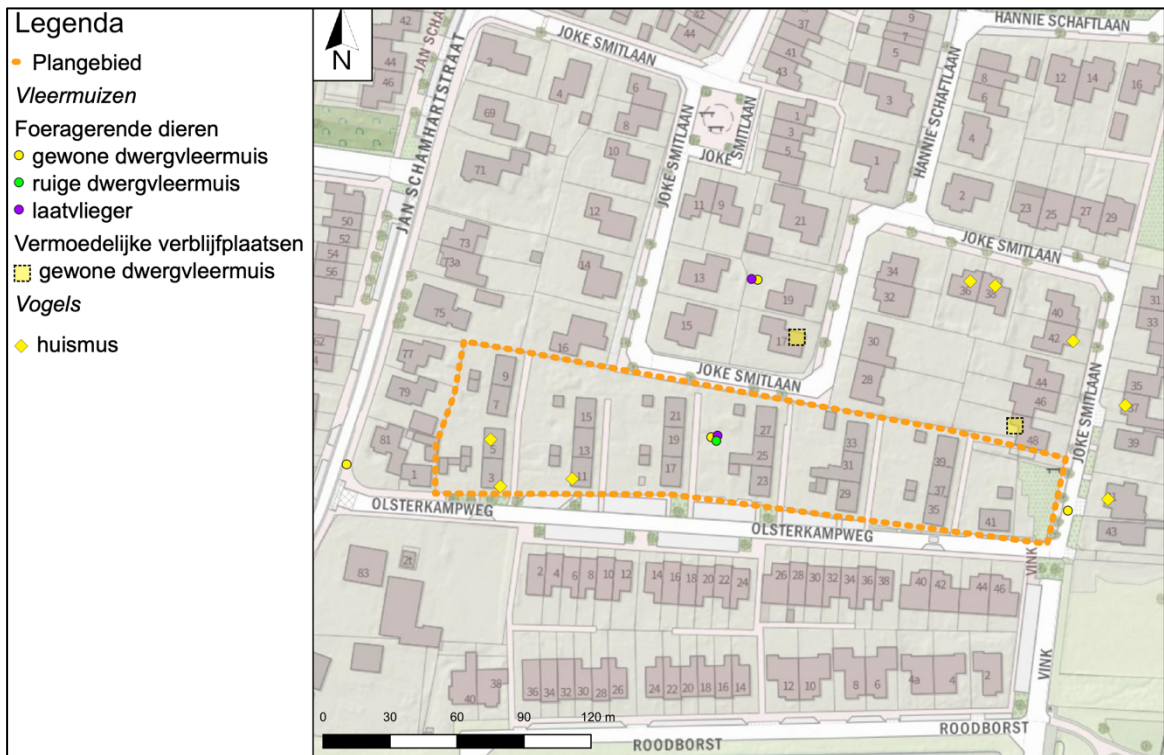

4. RESULTATEN

Het nader onderzoek voor het project Olsterkampweg te Olst heeft het onderstaande resultaat opgeleverd.

4.1 Vleermuizen

Het nader onderzoek naar vleermuizen bestaat uit twee delen. Op de eerste drie onderzoeksmomenten is het voorkomen van kraamverblijfplaatsen onderzocht. Dit onderzoek geeft ook inzicht gegeven in het voorkomen van zomerverblijven, vliegroutes en het foerageergedrag van vleermuizen. De twee onderzoeksmomenten in augustus en september hebben inzicht gegeven in het voorkomen van paar- en winterverblijfplaatsen.

Waarneming van vleermuizen binnen en in de directe omgeving van het plangebied (achtergrondkaart openfoto).

Op de voorstaande afbeelding zijn de waarnemingen van alle vijf de onderzoeksmomenten bijeengebracht. De kaart geeft op het gebied van het foerageergedrag vooral weer welke elementen (regelmatig) gebruikt worden. Het aantal vleermuizen dat gebruik maakt van het gebied is hieronder tekstueel uitgelegd.

4.1.1 Foerageergedrag

Tijdens het onderzoek zijn vier vleermuissoorten waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).

De ruige dwergvleermuis is eenmalig, op 28 mei 2019, passerend waargenomen. Van de rosse vleermuis zijn in totaal twee exemplaren bij alle zomerrondes overvliegend waargenomen. Laatvlieger is tijdens alle zomerrondes waargenomen, waarbij er maximaal twee exemplaren gelijktijdig in het plangebied foerageerden. De gewone dwergvleermuis is in redelijke aantallen tijdens alle onderzoeksrondes waargenomen in en in de directe omgeving van het plangebied. In totaal foerageren in en aansluitend aan het plangebied vier tot zes exemplaren.

Binnen het plangebied foerageerden de vleermuizen met name in de tuinen. Deze tuinen zijn geen essentieel foerageergebied aangezien er voldoende alternatieve groene elementen buiten het plangebied aanwezig zijn. Tijdens de rondes in augustus en september is nauwelijks tot geen activiteit waargenomen in het plangebied. In de wijk ten noorden en langs Joke Smitlaan ten oosten van het plangebied was duidelijk meer activiteit.

4.1.2 Vaste vliegroutes

Binnen en direct aansluitend aan het plangebied zijn geen essentiële vliegroutes waargenomen. De vleermuizen vlogen zowel via de tuinen als langs de Schamhartstraat en Joke Smitlaan van en naar verblijfplaatsen.

4.1.3 Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen zomer- en kraamverblijfplaatsen aangetroffen.

Ten noorden van het plangebied zijn waarschijnlijk wel verblijfplaatsen aanwezig. Hier was tijdens de onderzoeksrondes beduidend meer activiteit en is op 28 mei 2019 tweemaal zwermgedrag waargenomen van twee tot drie gewone dwergvleermuizen. Er zijn geen invliegers waargenomen, maar er is vermoedelijk een zomerverblijf aanwezig op Joke Smitlaan 17 en/of 48.

4.1.4 Paarverblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek op 19 augustus en 16 september 2019 is vastgesteld dat in het plangebied geen paarverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Er is eenmalig een paarroep van gewone dwergvleermuis gehoord ten oosten van het plangebied aan de Joke Smitlaan. Er kon niet worden vastgesteld of hier een territorium of verblijfplaats aanwezig is. Gezien de vermoedelijke aanwezigheid van zomerverblijfplaatsen in deze wijk is het waarschijnlijk dat deze verblijven ook in het najaar bezet zijn.

4.1.5 Winterverblijfplaatsen

Aangezien er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn.

4.2 Jaarrond beschermde vogels

Binnen het plangebied is onderzoek uitgevoerd naar huismus en ransuil.

4.2.1 Huismus

Tijdens het onderzoek zijn op 2 april en 1 mei 2019 in totaal drie nestlocaties van huismus aangetroffen. Bij Olsterkampweg 3 is op de hoek van de dakgoot een zingend mannetje waargenomen en op nummer 5 één op het dak. Dit is nestindicerend gedrag. De bewoonster van nummer 11 wist te vertellen dat bij haar ook een huismus al meerdere jaren broedt. Tijdens de onderzoekrondes is dit niet waargenomen, maar is wel een groepje huismussen in de tuin en het kippenhok van nummer 11 waargenomen. Deze locatie is ook opgenomen in de kaart op pagina 6.

Buiten het plangebied zijn huismussen waargenomen op Joke Smitlaan 36, 37, 38, 41 en 42. Op al deze adressen werd nestindicerend gedrag vertoond.

4.2.2 Ransuil

Er zijn geen sporen van ransuil aangetroffen in het plangebied en de directe omgeving. Er is tevens geen reactie gehoord op het afspelen van het geluid van de ransuil.

5. CONCLUSIE

Uit de resultaten voor het project Olsterkampweg te Olst kunnen de onderstaande conclusies getrokken worden.

5.1 Beschermde soorten

In het plangebied is nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen, huismus en ransuil.

Vleermuizen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen en/of andere essentiële functies van vleermuizen aangetroffen.

Buiten het plangebied zijn geen verblijfplaatsen en/of andere essentiële functies vastgesteld, maar wel één of twee vermoedelijke zomerverblijfplaatsen op Joke Smitlaan 17 en/of 48. Deze verblijven zouden in het najaar ook gebruikt kunnen worden als (paar)verblijfplaats.

Huisumus

Tijdens het nader onderzoek zijn in het plangebied drie nestlocaties van de huismus vastgesteld. Deze nestlocaties zijn beschermd conform de Wet natuurbescherming.

Daarnaast zijn er tijdens het nader onderzoek vijf nestlocaties van de huismus buiten het plangebied waargenomen.

Ransuil

In het plangebied zijn geen nestlocaties (horsten) van de ransuil aangetroffen. Ook buiten het plangebied zijn geen nestlocaties (horsten) van de ransuil waargenomen.

5.2 Consequenties

In het plangebied zijn nestlocaties van huismus vastgesteld. Deze nestlocaties zijn jaarrond beschermd. Negatieve effecten op nestlocaties zijn, bij de ontmanteling van de woningen, niet uit te sluiten.

In het kader van de Wet natuurbescherming dient voor de huismus een ontheffing ex. artikel 3.1 aangevraagd te worden bij de Gedeputeerde Staten van de provincie.

In het kader van de ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming zal een activiteitenplan opgesteld moeten worden. In het activiteitenplan zal onder andere ingegaan moeten worden op mitigerende maatregelen en een onderbouwing van het wettelijk belang van de aanvraag. Mitigerende maatregelen hebben betrekking op de werkzaamheden (werkwijze), tijdelijke effecten en definitieve maatregelen om het plangebied opnieuw geschikt te maken voor soorten.

Verder is er een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Wet natuurbescherming - hoofdstuk 3 altijd van toepassing:

- In het broedseizoen van vogels mogen, zonder controle voorafgaand door een ecooloog, de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot verstoring, beschadiging of vernieling van nesten, rustplaatsen en eieren. Alle vogels zijn beschermd. Storing van nesten is onder artikel 3.1 (Vogelrichtlijn) toegestaan mits niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor vogels die ook staan vermeld onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, inclusief Verdragen van Bern en Bonn) is verstoring niet toegestaan.
- Op basis van de zorgplicht volgens artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
  - Voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
  - Het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
  - Het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.
  - Voortijdig vijvers in tuinen leegvangen of leegscheppen van eventueel aanwezige amfibieën en (inheemse) vissen en verplaatsen naar in de omgeving geschikt leefgebied.

5.3 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- Voor vleermuizen kunnen open stootvoegen aangebracht worden in muren, of vleermuiskasten worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- Er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen op >2,5 meter hoogte in de muur, of bij een steile dakvorm als dakpannen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden. De huidige bebouwing is voor deze soort niet geschikt;
- Het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse (autochtone) bes- en bloemdragende struiken en planten.

BIJLAGE 1

Literatuurlijst

Gunnink, J.H., Quick scan flora en fauna Olsterkampweg te Olst. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Loo, 2019.

Kennisdocument Huismus, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Kennisdocument Ransuil, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ, (destijds; eerste versie van het protocol) in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuizenprotocol, versie 2017.

Websites:

www.vleermuis.net

www.vleermuizenindestad.nl

www.rijksoverheid.nl

BIJLAGE 2

Wet natuurbescherming

Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming

Voor gebiedsbescherming is hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming bepalend. Indien gebiedsbescherming aan de orde is, zijn er verschillende stappen in onderzoek te onderscheiden; Voortoets en afhankelijk van de conclusie in de Voortoets een Verstorings- en Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling.

Bij een Voortoets komen de volgende onderdelen aan bod:

- Beschrijving van de bestaande en nieuwe situatie. In het geval van een wijziging van bedrijfsactiviteiten het in beeld brengen van de bestaande situatie en gewijzigde bedrijfsactiviteiten;
- Welke milieueffecten deze (bedrijfs)activiteiten hebben op de omgeving;
- Welke van de soorten en habitats waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden, schade ondervinden;
- Welke (bedrijfsmatige) activiteiten kunnen leiden tot effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied.

Verstorings- en Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling:

Indien uit de Voortoets blijkt dat een ruimtelijke ingreep geen negatief effect heeft op het Natura 2000-gebied dan is het onderzoek gereed. Indien uit de Voortoets blijkt dat de ruimtelijke ingreep een negatief effect heeft op het Natura 2000-gebied, maar zeker niet significant negatief dan moet een Verstorings- en Verslechteringstoets worden opgesteld. Indien uit de Voortoets blijkt dat de ruimtelijke ingreep een negatief effect heeft en mogelijk ook een significant negatief effect dan moet een Passende Beoordeling worden opgesteld.

Een Verstorings- en Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling is de basis voor de aanvraag van een vergunning.

Wet natuurbescherming – soortenbescherming

Voor soortbescherming is hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming bepalend. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten (Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, verdragen van Bern en Bonn) en nationaal beschermde soorten. Er zijn verbodsbepalingen opgenomen, bepalingen voor algemene vrijstelling en project-specifieke ontheffingen en de belangen die aangetoond dienen te worden om een ontheffing te verkrijgen.

Verbodsbepalingen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden, te vangen of opzettelijk te storen (tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort). Ook is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze vogels te vernielen of te beschadigen, nesten van vogels weg te nemen of eieren te rapen en deze eieren onder zich te hebben.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Het is verboden in het wild levende dieren (waaronder diverse vogelsoorten) van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk te verstoren, eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen of voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen. Ook is het verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten (artikel 3.10)

Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage van de Wet natuurbescherming, onderdeel A, opzettelijk te doden of te vangen, of vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Ook is het verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage van de Wet natuurbescherming, onderdeel B, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Naast de bovenstaand beschreven verboden kent de Wet natuurbescherming ook een zorgplicht. In artikel 1.11 is opgenomen dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat schadelijke handelingen achterwege blijven, dan wel noodzakelijke maatregelen getroffen worden om die schadelijke gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt worden.

Procedurele consequenties

Voor ruimtelijke ingrepen is het van belang te toetsen of er allereerst sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen. Voor Vogelrichtlijnsoorten is het bijvoorbeeld van belang te beoordelen of een verstoring van wezenlijke invloed is. Voor de nationaal beschermde soorten zijn er per provincie lijsten opgesteld met soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt. Over het algemeen zijn dit de meer algemeen voorkomende soorten zoals het konijn of de vos.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van beschermde soorten, is ontheffing ex. artikel 3.3, 3.8 en/of 3.10 van de Wet natuurbescherming nodig van Gedeputeerde Staten. Het uitvoeren van een ruimtelijke ingreep, indien er sprake is van een overtreding van één van de bovenstaand beschreven verbodsbepalingen, kan door middel van een goedgekeurde gedragscode of een verkregen ontheffing. Een gedragscode geldt voor zowel de internationaal beschermde soorten als de nationaal beschermde soorten.

In een gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een

goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd.

Voor een ontheffing zijn procedurele consequenties afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Er zijn drie soorten verbodsbepalingen en gekoppeld aan deze bepalingen zijn er ook drie verschillende beschermingsregimes:

- Soorten van de Vogelrichtlijn;
- Soorten van de Habitatrichtlijn, verdrag van Bern en/of Bonn;
- Nationaal beschermde soorten.

Voor het verkrijgen van een ontheffing moet als eerste een belang worden aangetoond op grond waarvan een ontheffing kan worden verkregen voor het overtreden van de verbodsbepalingen.

Voor Vogelrichtlijnsoorten moet een belang worden aangetoond zoals opgenomen in de Vogelrichtlijn. Voor ruimtelijke ingrepen zijn dat:

- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- Ter bescherming van flora of fauna.

Voor Habitatrichtlijnsoorten en soorten van Bern en Bonn:

- Bescherming van de wilde flora of fauna, of instandhouding van de natuurlijke habitats;
- Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- Volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor nationaal beschermde soorten:

- In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

BIJLAGE 3

Gebiedsfuncties voor vleermuizen

De onderstaande definities zijn overgenomen uit het vleermuisprotocol.

Verblijfplaatsen

Alle typen verblijfplaatsen zijn beschermd.

- **Zomerverblijfplaats:**
Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.
- **Kraamverblijfplaats:**
Een verblijfplaats van een kraamgroep met vrouwtjes met jongen.
- **Paarverblijfplaats:**
Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar ten minste een baltsend mannetje of meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren of komen zwermen. Welk gedrag is waar te nemen, is afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag en/of baltsroepen. (Zwermen bij het invliegen komt bij meer verblijfsfuncties voor.)
- **Winterverblijfplaats:**
Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hibernation) gaan. Het betreft bij soorten die jaarrond in hun leefgebied blijven nogal eens een voormalige paarplaats of een andere verblijfplaats. Er zijn bij soorten als gewone dwergvleermuis massawinterverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen voor kleinere groepen te onderscheiden.

Overige elementen

Indien aantasting van de onderstaande elementen het functioneren van een verblijfplaats aantast is bescherming aan de orde.

- **Vliegroute:**
Een vaste route van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied of tussen verblijfplaatsen visa versa.
- **Migratieroute:**
Een vaste route van zomerleefgebied naar winterverblijfplaats of winterleefgebied en visa versa.
- **Foerageergebied:**
Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert.